

Gemeente van Jezus Christus,

“Want hij is onze vrede, hij die met zijn dood de twee werelden één heeft gemaakt, en de muur van vijandschap ertussen heeft afgebroken” (Ef 2:14a). In deze tijd tussen Pasen en Pinksteren denken we in het licht van de Efezebrief na over het nieuwe leven in Christus. Want Jezus is de Opgestane Heer: Hij is ons licht en onze vrede. En Hij nodigt ook ons uit om het oude af te leggen en het nieuwe leven aan te trekken; om te leven in het licht van de opstanding. Dat nieuwe leven – zo hoorden we vandaag – is onlosmakelijk verbonden met vrede en verzoening en met de eenheid die we vinden in Jezus.

Eenheid is een zeer belangrijk thema in de Efezebrief. Het is al eerder aan de orde geweest: de stad Efeze was dynamisch en divers. Wanneer Paulus voor het eerst door de poorten van Efeze wandelt, vindt hij een bruisende handelsstad met ruim 150.000 inwoners. De meesten die er woonden hadden een Griekse of Romeinse achtergrond, maar er was ook een kleine Joodse gemeenschap. Twee jaar blijft Paulus in Efeze om daar een gemeente op te bouwen. Consequent preekt Paulus zowel onder Joden als niet-Joden. En dat leidt ertoe dat zowel Joden als Grieken, en mensen van allerlei achtergrond tot geloof komen. Allemaal vinden ze hun hoop in Christus. Maar hun achtergronden waren zo anders, zo verschillend. En dat maakte het leven met elkaar behoorlijk complex.

Wij mensen zijn er zo bekwaam in om allerlei muren op te werpen, met argumenten waarom mensen behoren tot een bepaalde groep. Voor je het weet verzand je in ‘wij-zij denken’. Je hebt je oordeel al klaar, zonder die ander echt te kennen. Het gaat vaak ongemerkt. In het dorp waar mijn echtgenoot vandaan komt is er een noord- en een zuidkant. Ik heb het zelf nooit zo goed begrepen omdat ik er niet geboren ben, maar ergens loopt er een grens. Zowel degenen die wonen aan de noord- als aan de zuidkant vinden dat hun kant de goede kant is. Die andere kant is niet slecht, maar wel minder. Dat soort denken is mens-eigen en zal hier in Brugge niet anders zijn.

Ook in de Efezebrief gaat het vandaag over de denkbeeldige muren die wij op kunnen trekken. Want ook Paulus spreekt over een muur: over de muur van vijandschap tussen mensen, de muur van onbegrip en verdeeldheid. Nu zijn muren niet altijd negatief. Als je wonen mag in een fijn huis en een goede buurt, dan bieden de muren van je huis ook veiligheid en geborgenheid. Muren geven bescherming tegen de wind, kou en regen. Achter de muren van je huis, is er een ruimte waar je jezelf mag zijn; een plek waar je intimiteit en liefde kunt delen. Dat is de positieve betekenis van muren. Maar muren kunnen soms ook letterlijk op je afkomen wanneer je verdrietig of eenzaam bent. Muren kunnen mensen ook gevangenhouden en isoleren. Mensen die te maken krijgen met een gedwongen opname, ervaren de muren om zich heen vaak letterlijk als een scheidingswal, een gevangenis.

Vanaf het begin waren er in Efeze spanningen geweest tussen de Joodse christenen die trouw wilden blijven aan de Joodse Wet en de hellenistische christenen, die daar weinig of niets mee hadden. Als je de brieven van Paulus leest, dan valt steeds weer op hoeveel aandacht Paulus heeft voor de eenheid van de gemeente. Paulus probeerde mensen bij elkaar te houden. Steeds was hij erop gericht om mensen te onderwijzen in Christus. Hij prentte het in hun harten: dat zij ondanks hun verschillen één mogen zijn

in Christus, dat Hij hun vrede is. En ook in de Efezebrief zien we dat Paulus daar alle nadruk op legt.

Na de prachtige inleidende woorden in het eerste hoofdstuk, begint Paulus in het tweede hoofdstuk over de eenheid in Christus. En daarbij spreekt hij beide groepen aan. Paulus richt zich in de verzen 11-13 eerst tot de hellenistische christenen: 'Bedenk dat u destijds niet verbonden was met Christus, geen deel had aan het burgerschap van Israël en niet betrokken was bij de verbondssluiting en de beloften die daarbij hoorden. U leefde in een wereld zonder hoop en zonder God' (Ef 2:12).

Paulus zet het hier bijzonder scherp neer: dat eerdere leven zonder God, was in wezen een bestaan zonder hoop. Ik weet niet of ik het zou durven om dat zo tegen iemand te zeggen. Maar Paulus doet het wel en niet zonder reden. Paulus gebruik hier het woord *athéos*, wat 'zonder God' betekent. Ons hedendaagse woord 'atheïst' is hiervan afgeleid. En dat is wel ironisch. Want juist de heidenen gebruikten dit woord voor Joden en later ook voor de christenen omdat zij geen beelden hadden die ze vereerden. En voor zover de heidenen het konden zien offerden ze ook geen dieren of gingen te rade bij orakels. Door dit zo te schrijven, sluit Paulus zich aan bij de Joodse schrijvers van zijn tijd. Niet de Joden en de christenen, maar de heidenen zijn mensen 'zonder God'.

Aan de hellenistische groep christenen wil Paulus dus zeggen: bedenk goed dat de goden die jullie vereerden in wezen namaakgoden zijn. Het zijn slechts beelden van hout of steen die door mensenhanden zijn gemaakt en die niet kunnen spreken of horen. Jullie waren zo ver weg, zo ver verwijderd van de Heer. De levende, waarachtige God van Israël kenden jullie nog niet: de God van Abraham, Isaak en Jakob. De Ene en ware God. Zo blijft Paulus trouw aan de tien woorden.

Tegelijk spreekt Paulus ook de Joodse christenen aan en maakt hij duidelijk dat degenen die de besnijdenis zien als het ultieme teken van deelname aan het verbond evenzeer de plank misslaan. Want niet door de besnijdenis, maar door datgene wat Jezus heeft gedaan op het kruis: daardoor zijn ook de heidenen opgenomen in het verbond.

Voor de hellenistische groep christenen is dat een bemoedigende boodschap. Paulus zegt het zo: 'maar nu bent u, die eens ver weg was, in Christus Jezus dichtbij gekomen, door zijn bloed'. Prachtig hoe Paulus dat zegt. Als je bent opgegroeid in een seculiere omgeving, of met een ander geloof... als het evangelie nieuw voor je was, dan zijn deze woorden misschien wel heel herkenbaar. Paulus zegt hier: je was misschien ver weg en je zocht overal naar zin en naar verbondenheid. Misschien beseftte je niet eens dat je eigenlijk naar God zocht. Maar dat is nu voorbij! Ergens onderweg in jouw zoeken, heeft God je hart aangeraakt. En door het bloed van Christus heeft hij jou naar zich toegenomen. Je was ver weg. Maar nu ben je dichtbij. Nu heb je volledig deel aan het burgerschap dat God in Israël begonnen is. Je bent geen vreemdeling meer, of een gast. Je mag er helemaal bij horen.

Door dit zo te zeggen houdt Paulus de Joodse christenen een spiegel voor: degenen die niet met de Thora zijn opgegroeid horen er evengoed bij, want God zelf heeft hen naar zich toegehaald. Vanaf vers 14 richt Paulus zich nog sterker tot deze groep en

begint hij te spreken over een scheidingsmuur, een muur van vijandschap. Paulus heeft naar alle waarschijnlijkheid de tweede tempel voor ogen gehad wanneer hij dit schrijft; de tempel van Ezra die door Herodes grondig herbouwd en vernieuwd werd.

De Joods-Romeinse schrijver Flavius Josephus was een tijdgenoot van Paulus. In zijn 'Joodse Oudheden' (15.417-419) beschrijft hij heel beeldend hoe die tempel eruitzag. De hele structuur van het gebouw was in wezen gericht op het markeren van verschil. De tempel bestond namelijk uit twee belangrijke voorhoven. Het buitenste voorhof, werd ook wel het voorhof van de heidenen genoemd. Het was de plaats waar zowel Joden als heidenen samenkwamen. Het voorhof van de heidenen werd gescheiden van het voorhof van de Israëlieten door een muur, waarop inscripties geplaatst waren, met in het Grieks en Romeins, de tekst: "geen enkele heiden mag verder dan de scheidingsmuur binnengaan in de voorhof rond het heilige; wie betrapt wordt zal zelf verantwoordelijk zijn voor zijn hierop volgende dood". Achter die scheidingsmuur, lag het binnen-voorhof, die op haar beurt weer bestond uit het voorhof van de vrouwen, het voorhof van de Israëlieten, en het voorhof van de priesters, dat toegang gaf tot heilige, en het Heilige der heiligen.

Ook in ons leven kunnen er soms van die muren zijn die mensen van elkaar scheiden. Muren die vijandigheid en scheiding ademen. En toch kan het gebeuren dat muren die ondoordringbaar lijken op een dag afgebroken worden. Velen van u herinneren zich vast nog de Berlijnse muur. Die muur die een harde scheidingslijn trok door families; een muur die het vrije rijke Westen scheidde van het leven achter het IJzeren Gordijn; wie daar opgroeide, werd geconfronteerd met armoede en uitzichtloosheid. Die muur die de Duitslanden scheidde, leek te staan als een huis, onwrikbaar en onwankelbaar. En toch viel die muur. Zoals de muren van Jericho, werd de Berlijnse muur op een dag afgebroken. De mensen waren vrij. 'Wij zijn erdoor', 'we zijn erdoor' riepen ze tegen elkaar. De muur is gevallen! Wij kunnen weer één zijn.

Door scheidingsmuren op te trekken doen mensen elkaar vreselijk veel pijn. Het is zo kwalijk hoe de verschillen tussen mensen in onze samenleving steeds weer worden uitvergroot zodat mensen tegenover elkaar komen te staan. In Efeze werd de Joodse Wet door sommigen gebruikt als een scheidingsmuur. Wie wel besneden was en de Joodse spijs- en reinheidswetten volgde, werden blijkbaar door sommigen aangezien als betere christenen. Daarom spreekt Paulus over een muur van vijandschap, die door Jezus wordt afgebroken. Laten we vers 14 nog eens goed lezen:

Want hij is onze vrede, hij die met zijn dood de twee werelden één heeft gemaakt, de muur van vijandschap ertussen heeft afgebroken en de wet met zijn geboden en voorschriften buiten werking heeft gesteld om uit die twee in zichzelf één nieuwe mens te scheppen.

Paulus zinspeelt hier op die mooie, troostende woorden uit Jesaja 57: 'vrede, vrede voor iedereen, ver weg of dichtbij – zegt de Heer – ik zal hen genezing brengen' (Jes 57:19). Vrede voor iedereen: die woorden betreft Paulus hier op Christus. Voor de heidenen is er vrede voor handen. Zij waren ver weg, maar nu zijn ze dichtbij. Want Christus is onze vrede!

Paulus drukt de gemeente van Efeze op het hart dat de muur tussen de Joden en de niet-Joden in Jezus dood en verrijzenis is doorbroken. Jezus is de schakel die de wereld

van de Grieken en de wereld van de Joden met elkaar verbindt. Daarom zegt Paulus ook dat Jezus de vrede zelf is. Het is Jezus zelf die vrede brengt in de gemeenschap. En dat doet hij door die muur van vijandschap weg te nemen, en de ruimte te vullen met vrede.

Vanuit de ervaring dat Jezus ons met elkaar verzoent, mogen wij vandaag zijn gemeente zijn en samen groeien in zijn vrede. Ook daarvoor gebruikt Paulus persoonlijke beelden. Van vreemdelingen en bijwoners, mogen we ons gekend weten als burgers en huisgenoten. Vreemdelingen hadden niet alleen in Israël, maar in het hele Midden-Oosten van die tijd weinig rechten. Steeds waren ze aangewezen op de barmhartigheid van omstanders. Bijwoners hadden iets meer rechten, maar bleven fundamenteel tweederangsburgers. Maar juist die tweedeling heft Jezus op: in de gemeente van de Heer zijn we niet alleen burgers, met dezelfde rechten, maar zijn we uiteindelijk geroepen om huisgenoten te zijn. Het woord 'huisgenoot' heeft iets heel intiems en familiaals. Dat we huisgenoten mogen zijn, wil dus zeggen dat we ons in Hem verbonden mogen weten. Zo zijn we geroepen om een kerkfamilie te zijn. Zoals in elke familie zijn er heus wel eens discussies of meningsverschillen, maar ten diepste gaat het om Hem. Om Jezus die met zijn vrede in ons midden komt wonen en ons aan elkaar schenkt als broeders en als zusters.

En zo zijn we ook geroepen om zelf de vrede door te geven, om vredestichters te zijn in zijn Naam. We lazen vandaag in het Johannesevangelie dat de leerlingen na de dood van Jezus bij elkaar zitten in een donkere kamer. Omdat ze bang zijn. Ze zijn vol van verdriet omdat hun meester er niet meer is. Ze hadden hem in de steek gelaten toen Hij hun nodig had. Hun gedachten moeten vol van schaamte en schuldgevoelens zijn geweest. Maar dan komt Jezus in hun midden. En het eerste woord dat hij spreekt is 'shalom'. Ik wens jullie vrede! Tot tweekeer toe geeft Jezus die bevrijdende woorden aan hen mee. En dan blaast hij met zijn adem over hun hoofden en schenkt hij hun zijn geest. Zoals Jezus door de Vader gezonden werd om vrede en gerechtigheid te verkondigen, zo moeten zij nu opstaan om te getuigen van zijn vrede. De woorden van Jezus zijn plechtig: 'Ontvang de Heilige Geest'

Met zijn Geest blaast Hij hen nieuwe kracht en nieuwe moed in. Zij moeten nu in de voetsporen gaan van Jezus. Jezus die overal waar Hij kwam verteld heeft over Gods koninkrijk van vrede en gerechtigheid. Nu worden zij in zijn Naam gezonden om mensen te bevrijden die vastzitten in schuld en in ellende. Om hen te bevrijden, om vrede en verzoening te brengen waar mensen vastlopen. Zo komt Jezus in hun midden, Hij die dood overwonnen heeft. Zo roept Hij hen tot een nieuw bestaan.

In datzelfde spoor mogen wij vandaag kerk-zijn. Een kerk waar iedereen welkom is, waar mensen die God zoeken liefdevol worden opgenomen en leren mogen van zij die met de traditie zijn opgegroeid. Zo groeien we samen. Ja, Hij is onze vrede! Jezus schenkt ons de Geest, door wie wij allemaal toegang hebben tot dezelfde Vader. Eén Heer, één geloof, één doop, één God en Vader die door zijn Zoon ons allen verbindt. Zo mogen wij de eenheid vieren, steeds weer opnieuw. Door Christus Jezus, onze Heer.

Getuig dus van Hem. Geef de vrede door.
Want zijn vrede zij met u! Amen.